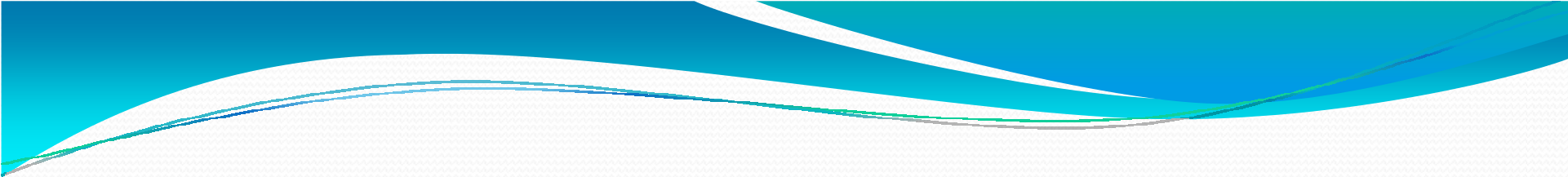

Kohezní politika EU a posilování konkurenceschopnosti regionů v ČR po roce 2014

Prof. RNDr. René Wokoun, CSc.
a kol.

XV. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách
20. – 22. 6.2012 ve Valticích

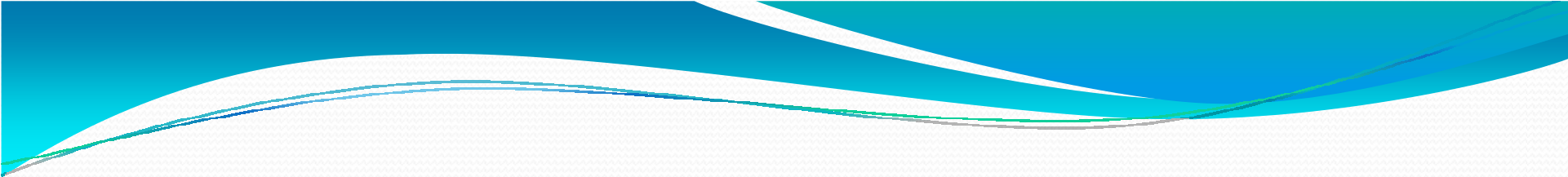

Jak jsou v dosavadním vývoji České republiky naplňovány základní strategické cíle regionálního rozvoje, resp. SRR, a zda dochází k růstu a konvergenci tuzemských regionů navzájem i ve vztahu k regionům EU?

Odpovědi na základě analýz

Do plnění cílů rozvoje regionů, resp. SRR ČR vzhledem ke skutečnosti, že většina těchto cílů je plněna právě prostřednictvím operačních programů realizovaných veřejnými výdaji, nevstoupila výrazněji ekonomická krize. Plnění cílů SRR je proto i přes tuto krizi výrazné.

-
- Nejzávažnějším zjištěním z pohledu provázanosti vládních politik, zejména regionální a SRR na krajské programy a strategie je, že je jenom minimální vazba konkrétních finančních alokací do regionů se soustředěnou podporou státu ze strany krajů. Tato skutečnost je, a to i při maximálním respektu ke krajské samosprávě, alarmující a bude třeba ji zohlednit v budoucnu tak, aby došlo k výraznějšímu propojení prioritních oblastí v krajských programech a strategiích na SRR. Bude třeba respektovat regionální specifika, a případně zvážit jejich implementaci do SRR v míře relevantní pro republikovou úroveň.

Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele 2003 až 2009, Kč, regiony soudržnosti NUTS II

Zdroj: ČSÚ, dopočet autoři

Území	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Česká republika	252617	275770	291561	313868	342494	353701	345601
Praha	530334	567946	608975	659756	735980	756883	761596
Střední Čechy	238328	262192	268429	296556	321021	325996	317199
Jihozápad	230436	255481	268494	288610	303988	299251	298904
Severozápad	206543	223541	232168	247042	263936	273114	264341
Severovýchod	216150	234492	247107	262100	281842	284185	274757
Jihovýchod	229105	246683	259629	280298	306487	323565	311763
Střední Morava	200071	217705	227836	243702	266474	282280	273169
Moravskoslezsko	195864	226089	246825	261316	288610	305458	281634

Nejvyšší úroveň hrubého domácího produktu dosahuje NUTS II Praha. Nejnižší hodnoty dosahuje region NUTS II Severozápad.

Nejvyšší tempo růstu HDP na 1 obyvatele ve sledovaném období 2006 až 2009 vykazují regiony soudržnosti NUTS II s nejvyšším hodnotou HDP na 1 obyvatele v roce 2005. Korelační koeficient mezi uvedenými ukazateli dosahuje hodnoty 0,67. Uvedený ukazatel tak naznačuje divergenci ekonomického růstu na úrovni NUTS II. V případě, že Praha není uvažována dosahuje korelační koeficient hodnoty - 0,095, což naznačuje konvergenci (s minimální významností). Divergence je tak způsobena zejména zvyšováním rozdílu mezi Prahou a ostatními regiony NUTS II.

Výše HDP na 1 obyv. 2005, průměrné tempo růstu HDP na 1 obyv. 2006 až 2009, NUTS II

Zdroj: ČSÚ, dopočet autoři

Území	Pořadí dle výše HDP 2005	Výše HDP na obyvatele 2005	Pořadí dle růstu HDP 2006 až 2009	Průměrné tempo růstu HDP 2006 až 2009
Praha	1	608975	1	5,75%
Jihozápad	2	268494	7	2,72%
Střední Čechy	3	268429	4	4,26%
Jihovýchod	4	259629	2	4,68%
Severovýchod	5	247107	8	2,69%
Moravskoslezsko	6	246825	5	3,35%
Severozápad	7	232168	6	3,30%
Střední Morava	8	227836	3	4,64%

Regionální HDP na 1 obyvatele (regiony soudržnosti),

ČR = 100

Zdroj: ČSÚ, dopočet autoři

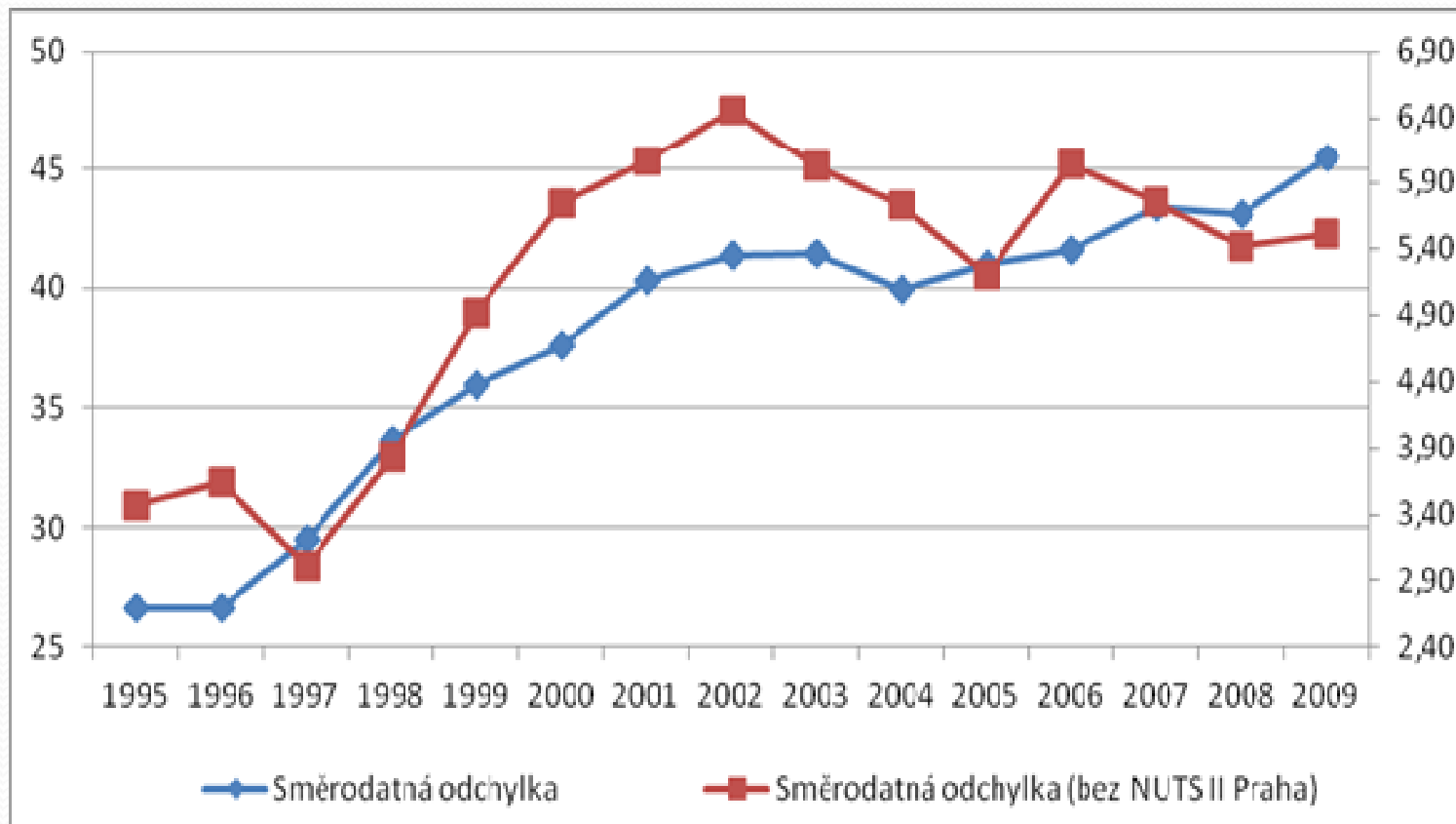
Území	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Praha	170,6	170,4	178,3	189,2	195,4	199,6	206,8	209,5	209,9	205,9	208,9	210,2	214,9	214	220,4
Střední Čechy	86,3	86,1	87,3	90,4	93,4	94,1	92,9	95,4	94,3	95,1	92,1	94,5	93,7	92,2	91,8
Jihozápad	95,1	96,5	95,4	93,9	93,1	92,8	92,1	90,9	91,2	92,6	92,1	92	88,8	84,6	86,5
Severozápad	94,4	93,1	88,7	86,5	84,4	82,1	79,4	79,9	81,8	81,1	79,6	78,7	77,1	77,2	76,5
Severovýchod	91,3	90,6	91,7	90,1	89,5	90	88,2	87,4	85,6	85	84,8	83,5	82,3	80,3	79,5
Jihovýchod	92,6	92,8	90,7	90,4	89,8	89,7	91,3	90,4	90,7	89,5	89	89,3	89,5	91,5	90,2
Střední Morava	86,4	85,6	86,4	83,2	81,8	81,5	80,2	79,7	79,2	78,9	78,1	77,6	77,8	79,8	79
Moravskoslezsko	87,6	89,3	86,8	82,8	80,3	78,3	78,1	77	77,5	82	84,7	83,3	84,3	86,4	81,5
Směrodatná odchylka	26,68	26,62	29,48	33,6	35,99	37,65	40,34	41,35	41,44	39,91	41,01	41,61	43,37	43,1	45,54
Směrodatná odchylka (bez Hl. m. Praha)	3,47	3,64	3,01	3,83	4,92	5,74	6,06	6,45	6,23	5,72	5,20	6,04	5,76	5,41	5,50

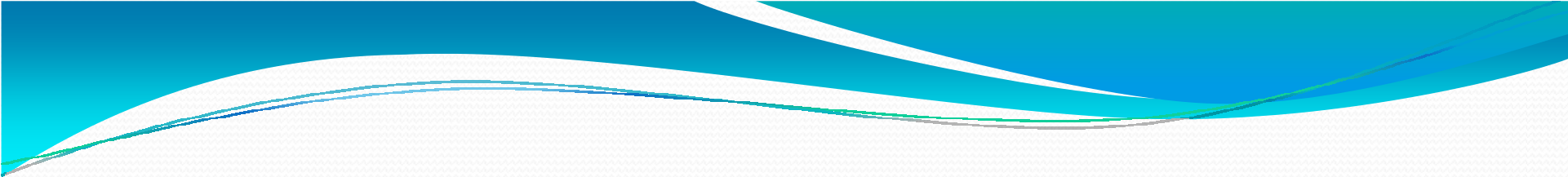

Vývoj směrodatné odchylky jednoznačně dokládá divergenční charakter vývoje HDP na obyvatele dle jednotlivých regionů. Zatímco v roce 1995 dosahovala směrodatná odchylka hodnoty 26,68, v roce 2004 je to již 39,91 a v posledním sledovaném roce 2009 je to 45,54. Pokud není uvažován NUTS II Praha, je směrodatná odchylka podstatně nižší, avšak i v tomto případě lze identifikovat divergentní charakter vývoje regionálního HDP. V roce 1995 dosáhla směrodatná odchylka hodnoty 3,47, v roce 2002 to bylo 6,45 a posledním sledovaném roce 2009 je to 5,50.

Vývoj směrodatné odchylky HDP na obyvatele (regiony soudržnosti), ČR = 100, NUTS II

Zdroj: ČSÚ, dopočet autoři

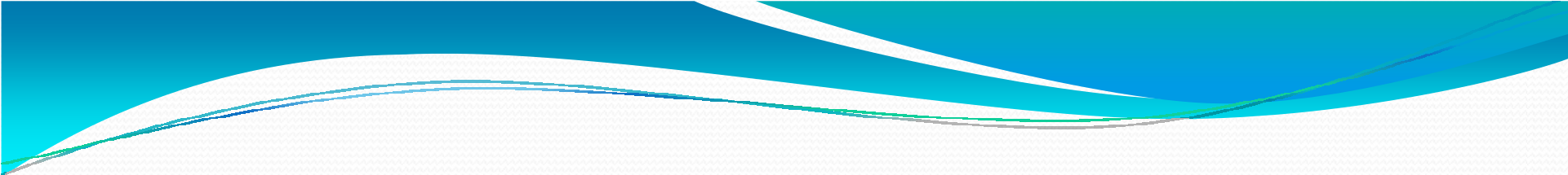
K divergenci regionálního rozvoje jednoznačně přispívá region soudržnosti Severovýchod, který vykazuje podprůměrné HDP a velmi negativní trend. Dále regiony Praha a Jihozápad. Spíše divergenční charakter má vývoj v regionech Severozápad a Střední Morava (rok 2009 naznačuje možnou konvergenci). Nejednoznačný vývoj vykazuje region soudržnosti Jihovýchod. Region Střední Čechy se až do roku 2002 přibližoval celostátnímu průměru, avšak od roku 2003 lze zaznamenat opačný trend. Zrcadlový vývoj lze identifikovat v regionu Moravskoslezsko, který se v roce 2002 dostal na nejnižší hodnotu ve sledovaném období. Následně se však hodnota sledovaného ukazatele v tomto regionu začala zlepšovat.

Konvergence vůči EU (rozvojově orientovaný cíl)

- Ve sledovaném období 2005 až 2009 svou pozici v rámci EU27 vylepšily regiony soudržnosti Praha, Střední Čechy, Severozápad, Jihovýchod, Střední Morava a Moravskoslezsko. Naopak si pohoršily regiony soudržnosti Jihozápad a Severovýchod.
- *V ekonomickém výkonu (měřeno HDP) dochází k divergenci ČR vůči EU.*

Naplnění cílů regionální politiky definovaných Strategií regionálního rozvoje České republiky (NUTS II a III):

- **Cíle regionální politiky jsou na úrovni NUTS 2 a NUTS 3 naplňovány. Výjimku tvoří ekonomický výkon měřený výší HDP na obyvatele. Dochází ke zvyšování rozdílu mezi Prahou a ostatními regiony. Ostatní ukazatele potvrzují konvergenci i realizaci růstově i disparitně orientovaného cíle.**

Návrh stěžejních úkolů pro rozvoj regionů, resp. Strategii regionálního rozvoje ČR ve vztahu k Evropské unii pro období po roce 2013:

- dokončení strukturálních změn, podpora venkovských a starých průmyslových regionů v jejich úsilí se těmto změnám přizpůsobit,
- podpora přeshraniční spolupráce v pohraničních oblastech,
- dokončit napojení českých regionů na evropské dopravní síť, nová orientace dopravních sítí, zlepšení napojení na státy západní, střední a východní Evropy s preferováním dopravy neškodící životnímu prostředí,

Pokračování:

- zvyšování vzdělanostní úrovně na regionální úrovni, podpořit moderní přístupy ke vzdělání a získávání dovedností,
- vytvořit systém zavádění inovací a přenosu know-how do podnikatelské sféry,
- komplexní podpora malého a středního podnikání s cílem zvyšování regionální konkurenceschopnosti,
- snížit regionální diference v nezaměstnanosti podporou podnikatelských aktivit v regionech s vysokou mírou nezaměstnaností, zvýšit zaměstnanost zejména u osob ohrožených sociální exkluzí v problémových regionech.

K naplnění strategických představ Společenství a cílů Strategie regionálního rozvoje České republiky mohou být stanoveny následující priority tímto způsobem:

- Regionální konkurenceschopnost a inovace: ty by neměly být zredukovány pouze na technologickou oblast, ale měly by pokrývat všechny aktivity a počítat také se vzdělávací, sociální a regionální oblastí. Podpora by měla být poskytována výzkumným a rozvojovým centřům, malému a střednímu podnikání.
- Atraktivita regionu a kvalita místa se zaměřením na rozvoj podnikatelských aktivit a podnikatelských lokalit, logistiky, zlepšení dopravních spojení a prevence rizik.
- Adaptabilita a kvalifikace pracovních sil se zaměřením na schopnosti a kvalifikaci pro inovačně orientovanou ekonomiku, celoživotní vzdělávání a přístup k zaměstnání pro nezaměstnané se zaměřením na starší osoby, ženy a handicapované osoby.
- Územní spolupráce – měla by se týkat všech výše uvedených priorit.
- Horizontální priorita – podpora učení a inovačních kapacit regionů a jejich populace z pohledu zvyšování vzdělanostní úrovně a dovedností.

Děkuji za pozornost